

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД КУЛЬТУРИ
«ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ»

МАРІУПОЛЬ НА ВІТРИЛАХ ЧАСУ-2021

Міський хронограф (календар)

Маріуполь
2020

Маріуполь на вітрилах часу-2021 : міський хронограф (календар)[Текст] :
М26 інформ.-бібліогр. матеріали / уклад. О. П. Гуляєва ; оформ. Ю. В. Шалаєва ; ред. В. Ф.
Ганжеєва ; відповід. за випуск Ю. С. Василенко ; Комун. закл. культури «Донецька обласна
бібліотека для дітей». - Маріуполь, 2020. – 17 с.

Міський хронограф (календар) *«Маріуполь на вітрилах часу-2021»* містить перелік історичних та культурних подій в житті Маріуполя, ювілейні дати уродженців краю та видатних діячів, життя яких пов'язане з нашим містом. Календар стане у пригоді краєзнавцям, освітянам, працівникам бібліотек у плануванні роботи на наступний рік.

Свої зауваження та пропозиції щодо побудови та наповнення видання просимо надсилати на e-mail metod.dobd@gmail.com, або за адресою: 87555, Маріуполь-55, проспект Металургів, 29 КЗК «Донецька обласна бібліотека для дітей».

УДК 94(477.62)(059.3)

Хроніка знаменних і пам'ятних дат

Кінець XV – початок XVI ст. Почалося переселення селян з Росії та України в Прикарпатські степи. Цей період можна вважати початком масового заселення Донецьких степів

XVI – початок XVII ст. На півдні нинішньої Донецької області, біля Маріуполя, проходив один з головних шляхів, яким кримські та нагайські татари здійснювали грабіжницькі набіги на південні райони Росії та теперішнього Донбасу

1520 років від часу захоплення (501) болгарами та уграми берегів Азовського, Чорного морів і Тавриди (Кримський півострів)

245 років від дня створення (1776) на місці козацького поста Домахи Кальміуської слободи

175 років від часу переселення (1846) євреїв у Приазов'я

150 років від часу заснування (1871) «Спілки Азовського пароплавства»

145 років від часу заснування (1876) Маріупольської Олександрівської чоловічої гімназії

140 років від часу виходу (1881) першої книжкової продукції маріупольських друкарів – книги «Краткая историческая справка о мариупольской гимназии»

125 років від часу відкриття (1896) в повітовому місті Маріуполь відділення газети «Приазовский рабочий», що видавалася в Ростові-на-Дону. У його штаті був всього один співробітник - Олександр Попов, в майбутньому відомий письменник Олександр Серафимович.

120 років від часу виходу з друку (1901) у Маріуполі другим виданням книжки П. В. Каменського «История одного дня»

115 років від часу відкриття (1906) у Маріуполі приватного реального училища першого розряду колезьким асесором і гласним (тобто депутатом) міської думи Василем Івановичем Гіацинтовым

95 років від часу відкриття (1926) у Маріуполі дитячого санаторію ім. Н. К. Крупської (КНП «Обласний дитячий кістково-туберкульозний санаторій м. Маріуполь»)

75 років від часу відкриття (1946) першої в Маріуполі дитячої спортивної школи (директор Н. П. Микула) і стрілецько-спортивного клубу

65 років від часу будівництва (1956) у Маріуполі стадіону «Новатор ». У 2001 році стадіон було оновлено та перейменовано в «Іллічівець». З 2018 року стадіон носить ім'я Героя України Володимира Семеновича Бойка. Наразі, це домашня арена футбольного клубу «Маріуполь».

55 років від часу заснування (1966) Маріупольського коледжу мистецтв. Це єдиний в Донецькій області ВНЗ, який надає послуги мистецької освіти за двома спеціальностями: 025 «Музичне мистецтво», 026 «Сценічне мистецтво».

50 років від часу заснування (1971) Міського Будинку культури сел. Сартана. Рішенням сесії Маріупольської міської ради від 26.08.1999 року Міському Будинку культури сел. Сартана було присвоєно ім'я Тамари Каці (наразі - КУ «Міський Будинок культури ім Т. Каці сел. Сартана»).

30 років від часу надання (1991) Музею історії та етнографії греків Приазов'я (Маріуполь) статусу народного. Створений у 1987 р. за ініціативи заслуженого працівника культури, почесного громадянина міста Маріуполя й селища Сартана Папуша Івана Агафоновича. Засновник закладу та знавець історії греків Іван Папуш узагальнив свої пізнання, видавши в 1996 році два томи «Історії стародавньої Греції», які стали методичною літературою для студентів вишів, технікумів, учнів шкіл.

25 років від часу заснування (1996) Азовського морського інституту Національного університету Одеська морська академія (АМІ НУ ОМА) імені В. А. Павлія, який є провідним центром вищої морської освіти на південному сході України

25 років від часу заснування (1996) в Маріуполі єдиного професійного театру ляльок (Маріупольський Міський театр ляльок). З 2005 р. – Маріупольський театр ляльок «Бібо».

20 років від часу заснування (2001) Маріупольського міського відділення Національної спілки письменників України (НСПУ)

15 років від часу відкриття (2006) бібліотеки елліністичних студій «Константінос Левендіс» при Маріупольському державному гуманітарному університеті (з 2010 р. МДУ). Бібліотека широко відома в Україні та за її межами, як найсучасніша і найкраще укомплектована бібліотека з елліністики.

15 років від часу відкриття (2006) на базі Маріупольського державного гуманітарного університету (з 2010 р. МДУ) першого в Україні представництва Європейської організації публічного права та юридичний інформаційно-бібліотечний Центр з питань публічного права

10 років від часу відкриття (2011) у м. Маріуполь Центру мистецтв «Арт Люкс». Ініціаторами створення центру стали троє маріупольських колекціонерів, три Олександрі: Чернов, Федосов і Білоусов.

5 років від часу перейменування (2016) Донецького ордена Пошани обласного російського драматичного театру м. Маріуполя у Донецький академічний обласний драматичний театр (м. Маріуполь)

Цього року виповнюється:

150 років від дня народження **Віктора Олександровича Нільсена** (1871-1949), головного архітектора м. Маріуполь з 1901 по 1920 роки

110 років від дня народження **Павла Пантелеймоновича Сливки** (1911-1996), інструктора фізкультури комбінату ім. Ілліча, тренера по спортивній гімнастиці

105 років від дня народження **Кирила Савовича Пастура** (1916-?), румейського поета, перекладача, уродженця смт Сартана Донецької області

75 років від дня народження **Миколи Юрійовича Пантазі** (1946-2018), заслуженого тренера України з греко-римської боротьби, заслуженого працівника фізичної культури та спорту України, почесного громадянина міста Маріуполь, почесного викладача Приазовського державного технічного університету, тренера-викладача комунального закладу «Комплексна дитячо-юнацько спортивна школа «Атлетик»

70 років від дня народження **Андрія Мищенка** (1951-?), поета, члена літературного об'єднання «Азов'є», лауреата міського фестивалю авторської пісні в номінації «Кращий поет», «Кращий композитор»

60 років від дня народження **Ігоря Ізяславовича Герланця** (1961), маріупольського поета, голови міського відділення Всеукраїнської творчої спілки «Конгрес літераторів України», автора збірок «Открою душу без ключа...», «Наваждение», поетичного фотоальбому-посвяти «50 страниц любви»

СІЧЕНЬ

8 - 75 років від дня народження **Валерія Володимировича Митрофанова** (1946-2006), актора Донецького академічного обласного драматичного театру (м. Маріуполь), заслуженого артиста України

15 - 110 років від дня народження **Володимира Володимировича Лепорського** (1911-1981), кандидата технічних наук, заслуженого металурга УРСР, директора металургійного комбінату «Азовсталь» (1956-1981), почесного громадянина м. Маріуполя. Іменем Володимира Лепорського названа вулиця в м. Маріуполі та сухогруз Азовського морського пароплавства.

19 - 85 років від дня народження **Анатолія Леонідовича Заруби** (1936-1994), поета, прозаїка, члена Національної спілки письменників України, дипломанта літературного конкурсу ім. М. Островського за цикл оповідань «Вічність у трьох вимірах» (1980), автора повістей і оповідань «Терпкий запах шалфея», «Август в отчем доме», «Живите светло». Уродженець м. Маріуполь.

29 - 110 років від дня народження **Антоні Амвросійовича Шапурми** (1911-1987), грецького письменника Приазов'я, перекладача, члена Національної спілки письменників України, автора віршів, поем, балад, казок. Народився у смт Сартана поблизу м. Маріуполя.

30 - 80 років від дня народження **Володимира Яковича Зусіна** (1941), інженера-металурга, доктора технічних наук, професора кафедри металургії та технології зварювального виробництва Приазовського державного технічного університету (ПДТУ). Нагороджений знаком «Відмінник освіти України», Почесною грамотою Кабінету Міністрів України.

Цього місяця виповнюється:

180 років від дня народження **Архипа Івановича Куїнджі** (1841-1910), живописця-пейзажиста, автора картин «Чумацький тракт у Маріуполі», «Місячна ніч на Дніпрі», «Українська ніч», «Вечір на Україні» та ін., уродженця м. Маріуполь

Див.: Чарівник місячного світла [Текст] : цього місяця виповнюється 155 років від дня народження А. І. Куїнджі // Знаменні і пам'ятні дати Донецької області в 1996 році. – Донецьк, 1995. – С. 32–36.

10 років від часу створення (2011) Народного театру «Театроманія» молодим режисером і актором Антоном Тельбізовим (м. Маріуполь). За роки існування колектив зумів здобути статус «народного», поставити більше 20 вистав для дітей та дорослих.

ЛЮТИЙ

3 - 105 років від дня народження **Максима Кузьмича Шестакова** (1916-1976), гвардії підполковника танкових військ, Героя Радянського Союзу. Після війни жив і працював у м. Маріуполь інженером в управлінні матеріального забезпечення Азовського морського пароплавства.

5 - 75 років від дня народження **Віктора Ілліча Михальчука** (1946), заслуженого майстра спорту з волейболу, Олімпійського чемпіона (1968 р.), головного тренера національної збірної України. У період 2000-2008 рр. очолював маріупольську волейбольну команду «Азовсталь» (до 2006 – «Маркохім»).

6 - 90 років від дня народження **Аркадія Дмитровича Проценка** (1931-2017), відомого маріупольського краєзнавця, дослідника історії Приазов'я, члена Національної спілки журналістів України, почесного громадянина міста Маріуполь, почесного краєзнавця Донецчини, автора книг «Архип Куинджи», «Из жизни Кобзаря», «Пушкин в Приазовье», «Записки мариупольского краеведа» та ін., уродженця смт Ялта Мангушського району Донецької області

8 - 75 років від дня народження **Сергія Петровича Аленіна** (1946), майстра спорту з велосипедного спорту, заслуженого тренера України з важкої атлетики. З 1948 року жив і працював у м. Маріуполь.

12 - 75 років від дня народження **Данила Соломоновича Чконія** (1946), поета, автора поетичних збірок «Мариуполь. Слободка», «Медленные холмы», «Я стою посреди Европы». Народився в м. Маріуполь, наразі мешкає в Кельні (Німеччина).

16 - День пам'яті митрополита Маріупольського і Готфейсько-Кафайського **Ігнатія (Ігнатій Гозадіно)** (1715-1786). Вважається засновником Маріуполя. 11 червня 1997 р. Ігнатій Маріупольський канонізований ухвалою Священного Синоду Української Православної Церкви.

20 - 70 років від дня народження **Івана Васильовича Збандута** (1951), заслуженого тренера України по пауерліфтингу, почесного працівника фізичної культури і спорту, заслуженого працівника фізичної культури і спорту України, уродженця с. Юр'ївка Першотравневого р-ну (з 2016 - Мангушський). З 1987 р. живе та працює у м. Маріуполь.

27 - 120 років від дня народження **Михайла Степановича Гришка** (1901-1973), українського співака (баритон), соліста Одеського, Харківського, Київського театрів опери та балету, народного артиста СРСР. Народився у м. Маріуполь.

28 - 110 років від дня народження **Сергія Миколайовича Шапошнікова** (1911-1973), співака, народного артиста СРСР, соліста Ленінградського (Санкт-Петербурзького) Малого оперного театру, викладача Ленінградської (Санкт-Петербурзької) консерваторії, уродженця м. Маріуполь

БЕРЕЗЕНЬ

1 - 90 років від часу виходу (1931) на будівництві заводу «Азовсталь» (м. Маріуполь) першого номеру багатотиражної газети «За 17 миллионів тонн чугуна» (пізніше – газета «За метал»)

2 - 75 років від дня народження **Світлани Василівни Павлюк** (1946-?), маріупольської поетеси, педагога, члена Конгресу літераторів України, автора збірок «Мир на ладони», «Планета серця», «Радуга завета» та ін., уродженки м. Маріуполь

3 - 115 років від дня народження **Костянтина Васильовиса Сичова** (1906-1982), воєначальника, генерал-майора, командуючого 130-ою Таганрозькою стрілецькою дивізією, почесного громадянина м. Маріуполь

6 - 80 років від дня народження **Віктора Івановича Кофанова** (1941), художника, графіка, члена Національного союзу художників України, уродженця м. Маріуполь

8 - 135 років від часу заснування (1886) Маріупольського судноремонтного заводу (Азовський судноремонтний завод (ТОВ «СРЗ»))

11 - 40 років від часу присвоєння (1981) урочищу «Маріупольська лісова дача» статусу заповідного (рішення облвиконкому № 155 від 11 березня 1981 р.). Урочище знаходиться у Волноваському районі Донецької області біля селища Лісове. Засноване у 1857 році.

22 - 105 років від дня народження **Леоніда Андрійовича Григоровича** (1916-1979), Героя Радянського Союзу. Жив у Маріуполі, працював електриком мартенівського цеху заводу ім. Ілліча.

23 - 85 років від дня народження **Евгенії Олександрівни Журби** (1936), заслуженого майстра народної творчості України, лауреата 9-го республіканського літературно-художнього фестивалю «Кролевець. Рушники», уродженки м. Маріуполь

24 - 85 років від часу прибуття (1936) в Маріуполь з Ростова першого пасажирського пароплава «Червоний моряк» з 53 пасажирами на борту. Регулярне сполучення почалося з 1 квітня.

28 - 70 років від дня народження **Лідії Семенівни Білозерової** (1951), поетеси, педагога, члена літературного об'єднання «Азов'є», автора книг «Эллада! Ты не исчезнешь никогда...», «Зимняя радуга» та ін., уродженки м. Маріуполь

29 - 105 років від дня народження **Бориса Ізраїльовича Медовара** (1916-2000), українського вченого у галузі металургії та технології металів, академіка НАН України, заслуженого діяча науки і техніки України. Співпрацював зі спеціалістами заводу «Тяжмаш» (концерн «Азовмаш», Маріуполь).

Цього місяця виповнюється:

185 років від дня народження **Феоктиста Аврамовича Хартахая** (1836-1880, народ. між 7 і 25 березня), визначного освітнього діяча, просвітителя, педагога, історика, етнографа, першого дослідника історії та культури греків Приазов'я. Ф. Хартахай стояв біля витоків середньої освіти в Маріуполі. Завдяки його діяльності 15 жовтня 1876 року в Маріуполі були відкриті чоловіча і жіноча гімназії. Їх засновником і першим директором був Феоктист

Хартахай. Народився у с. Чердакли Маріупольського повіту Азовської губернії (тепер с. Кременівка Нікольського району).

5 років від часу відкриття (2016) у м. Маріуполь Вільного простору «Халабуда» (волонтерський проєкт, м. Маріуполь)

КВІТЕНЬ

5 - 80 років від дня народження **Надії Олексіївни Синиченко (справж. прізвище Лукашова)** (1941-2014), прозаїка, поетеси, кореспондента газети «Приазовский рабочий» (куриувала культуру, літературу, театр), уродженки м. Маріуполь

7 - 50 років від дня народження **Олександра Олексійовича Гурова** (1971), заслуженого майстра спорту України з боксу, чемпіона Європи, лауреата премії благодійного фонду «Золотий Скіф», уродженця м. Маріуполь

12 - 25 років від часу відкриття (1996) Літературного музею при Центральній міській публічній бібліотеці ім. В. Г. Короленка (з 2019 року - КУ «МЦБС», м. Маріуполь)

15 - 95 років від часу виходу (1926) у Маріуполі першого номера газети «Приазовський пролетар» (згодом «Приазовский рабочий»). Газета за сто років міняла назву сім разів. Вона була утворена в 1918 році як «Революційне слово» - друкований орган Маріупольської ради робітничих і селянських депутатів. З квітня по травень 1919 року виходила в світ «Известия Маріупольського військово-революційного комітету». З січня 1920 року - «Известия Маріупольського ревкому і парткому». «Приазовська правда» - в 1922 році, «Наша правда» - з 1925 року. «Приазовський пролетар» - з 15 серпня 1926 року, причому з січня 1932 по червень 1934 року газета видавалася українською мовою як «Пріозівський пролетар». Нарешті, 16 квітня 1937 року головна міська газета вийшла під своєю сьогодишньою назвою - «Приазовский рабочий».

20 - 110 років тому (1911) в Маріуполі відбувся День білої ромашки – благодійне свято на користь хворих туберкульозом

21 - 145 років тому (1876) був підписаний указ про відкриття в Маріуполі жіночої гімназії. Її начальницею стала **Олександра Олександрівна Генглез**, випускниця Петербурзького університету, вчителька однієї зі столичних гімназій, яка приїхала до Маріуполя на запрошення Ф. А. Хартахая.

24 - 105 років від дня народження **Степана Матвійовича Пироженка** (1916-1962), Героя Радянського Союзу, уродженця м. Маріуполь

26 - 65 років від дня народження **Олександра Васильовича Коленкова** (1956), майстра спорту, заслуженого тренера України з греко-римської боротьби, судді міжнародної категорії екстра-класу, уродженця м. Маріуполь

27 - 55 років від дня народження **В'ячеслава Миколайовича Олійника** (1966), борця греко-римського стилю, заслуженого майстра спорту України, майстра спорту міжнародного класу, чемпіона літніх Олімпійських ігор 1996 р. у ваговій категорії до 90 кілограмів, почесного громадянина міста Маріуполя, кавалера ордена «Хрест За мужність», уродженця м. Маріуполь

28 - 100 років від дня народження **Миколи Титовича Берилова** (1921-1996), інженера, маріупольського поета, члена Спілки письменників СРСР, Національної спілки письменників України, автора збірок «Два прибоа», «Мой берег», «Гроздья ветров» та ін.

30 - 80 років від дня народження **Віталія Гавриловича Іванченка** (1941-2007), музикознавця, доктора мистецтвознавства, завідувача кафедри теорії музики Донецької державної музичної академії імені С. С. Прокоф'єва. З 1995 р. – засновник і зав. кафедри музикознавства Приазовського державного технічного університету (м. Маріуполь).

Цього місяця виповнюється:

95 років від часу реорганізації (1926) маріупольської газети «Наша правда» в селянську, розраховану на масового селянина

ТРАВЕНЬ

4 - 115 років від часу виходу (1906) з друку першого номеру щоденної газети «Маріупольская жизнь», яка проіснувала до 1917 року

5 - 110 років від дня народження **Миколи Прокоф'євича Жердєва** (1911–1942), Героя Радянського Союзу. До війни жив у Маріуполі, працював на заводі «Азовсталь».

9 - 75 років від часу відкриття (1946) в міському парку (парк культури «Міський сад», м. Маріуполь) пам'ятника на могилі героїв Радянського Союзу, льотчиків Володимира Григоровича Семенишина і Миколи Юхимовича Лавицького

11 - 210 років від часу затвердження (1811) Олександром I генерального плану міста Маріуполь

12 - 75 років від дня народження **Анатолія Гнатовича Ніколіна** (1946), маріупольського поета, прозаїка, публіциста, члена міського літературного об'єднання «Азов'є», автора збірок «Ноябрь в саду», «Последнее лето», «Ветер над холмами» та ін. За книгу віршів «Дельфийские видения» отримав звання «Маріуполець року-2001».

13 - 85 років від часу відкриття (1936) в Маріуполі на заводі імені Ілліча першої в місті 45-метрової парашутної вишки

15 - 105 років від дня народження **Давида Івановича Герасимчука** (1916-1978), Героя Радянського Союзу. Народився на Вінниччині. Після війни деякий час працював в Маріуполі міським воєнкомом.

19 - 65 років від дня народження **Володимира Сірого** (1956), маріупольського поета, члена Міжнародного літературного клубу «Моряна», кандидата технічних наук, члена Національної академії наук України, уродженця м. Маріуполь

21 - 125 років від дня народження **Амфіктіона Матвійовича Димітріу** (літ. псевдонім **А. Мармарінос**) (1896-1938), грецького поета, перекладача. Викладав грецьку мову у Маріупольському грецькому педагогічному технікумі (1930), працював редактором обласного грецького видавництва. Народився неподалік Стамбулу (Туреччина).

29 - 130 років від дня народження **Костянтина Костянтиновича Арцеулова** (1891-1980), льотчика, планериста, художника-ілюстратора. На початку 30-х років працював у м. Маріуполь. Народився у м. Ялта (Крим).

31 - 70 років від дня народження **Василя Федоровича Чапні** (1951-1990), живописця, графіка, члена творчої групи «Маріуполь-87», уродженця с. Мала Янісоль Нікольського району Донецької області

31 - 70 років від дня народження **Наталії Генрихівни Климової (Назембло)** (1951), української баскетболістки, заслуженого майстра спорту СРСР, олімпійської чемпіонки, дворазової чемпіонки світу, триразової чемпіонки Європи, уродженки м. Маріуполь

ЧЕРВЕНЬ

6 - 125 років тому (1896) в Санкт-Петербурзі відбулося перше засідання правління Нікополь-Маріупольського гірничого і металургійного товариства, яке згодом придбало в США і перевезло до Маріуполя повністю готове обладнання для металургійного заводу (нині – ММК імені Ілліча).

6 - 25 років з часу початку (1996) одиночної навколосвітньої подорожі маріупольця Івана Григоровича Кириченка на яхті «Леді L»

15 - 80 років від дня народження **Анатолія Тихоновича Кравчука** (1941-2014), поета, члена Міжрегіональної спілки письменників України, члена літературного об'єднання «Азов'є», автора романів, збірок пісень. Лауреата сьомого відкритого фестивалю «Книга і преса Маріуполя» за книгу «Журналіст» в номінації «Художественная литература. Проза». Народився на Волині.

29 - 65 років від дня народження **Тетяни Іванівни Катрич (Сугалова)** (1956), поетеси, члена Національної спілки письменників України, учасниці конкурсу поетів-аматорів «Ліричні мелодії», автора чотирьох збірок поезій, збірок новел і нарисів: «Моє перо пише болем», «Історії села Червоне Поле в усних оповіданнях та переказах», лауреата фестивалю «Зірка Різдва-2016», уродженки м. Маріуполь

ЛИПЕНЬ

1 - 145 років від часу відкриття (1876) у Маріуполі чоловічої гімназії. Засновник і перший директор - Феоктист Хартахай.

4 - 85 років від дня народження **Віктора Васильовича Пономарьова** (1936), художника, одного із перших художників Маріуполя, хто отримав високе звання «Народний художник України» (2016 р.)

10 - 110 років від часу виходу (1911) з друку першої збірки віршів на Донеччині. Нею стала книга Л. Лухманова «На суше и на море», видана Маріупольською міською друкарнею.

28 - 110 років від дня народження **Галини Казимирівни Соболевської** (1911-1986), музиканта (фортепіано), педагога музики. З 1953 року викладала у музичній школі м. Маріуполя. Народилась на ст. Попасна Луганської області.

30 - 70 років від часу відкриття (1951) дитячої бібліотеки ім. І. Я. Франка (Маріуполь). Знаходилась в Іллічівському (Кальміуському) районі і деякий час була безіменною. В 1956 році, на честь 100-річчя з дня народження видатного українського письменника Івана Яковича Франка, бібліотеці було присвоєно його ім'я.

СЕРПЕНЬ

1 - 80 років від дня народження **Віктора Степановича Логачова** (1941), письменника, члена Національної спілки письменників України, лауреата Міжнародної премії ім. Володимира Винниченка, автора романів. Деякий час жив та працював у містах Маріуполь та Донецьк.

1 - 60 років від дня народження **Олександра Павловича Грома** (1961), письменника, члена літературного об'єднання «Азов'є», автора збірки повістей «Мальчик с Желтым Котом», «Белые паруса надежды», роману «Харальд Смелый», трилогії «Алекс и Арнуивэль», уродженця м. Маріуполь

2 - 210 років від часу затвердження (1811) першого офіційного герба міста Маріуполь

10 - 95 років від дня народження **Євгена Олександровича Казачкова** (1926-2014), інженера-металурга, професора, заслуженого діяча науки України, почесного доктора Приазовського державного технічного університету, нагородженого знаком «Петро Могила». Уродженець м. Артємівськ (з 2016 р. – м. Бахмут).

13 - 75 років від дня народження **Анатолія Олександровича Кальченка** (1946), маріупольського художника, члена творчої групи «Маріуполь-87», члена Національної спілки художників України. Картини зберігаються в музеях м. Маріуполя.

14 - 65 років від дня народження **Таїсії Олексіївни Єрмакової (публікується під прізвищем Шевченко)** (1956), маріупольської поетеси, лауреата регіонального конкурсу ім. Григорія Кривди, керівника авторського клубу «Ильичевские зори». Народилася на Поділлі.

15 - 80 років від дня народження **В'ячеслава Олександровича Роянова** (1941), інженера-механіка, доктора технічних наук, викладача Приазовського Державного технічного університету, професора, нагородженого бронзовою медаллю ВДНГ СРСР, знаком «Петро Могила», уродженця м. Маріуполь

20 - 95 років від дня народження **Георгія Афанасійовича Оптова** (1926), маріупольського поета, прозаїка, уродженця с. Стара Карань Тельманівського району (зараз - с. Гранітне Волноваського району) Донецької області

24 - 20 років від часу відкриття (2001) пам'ятника Т. Г. Шевченку у Маріуполі. Автор - заслужений художник України Олександр Павлович Вітрик.

31 - 75 років від дня народження **Олександра Володимировича Конжункова** (1946), майстра спорту з морського багатоборства, заслуженого тренера України, уродженця м. Маріуполь

Цього місяця виповнюється:

135 років від початку (1886) будівництва заводу Нікополь-Маріупольського горного і металургійного товариства

125 років від часу заснування (1896) Маріупольського металургійного комбінату ім. Ілліча (тепер ВАТ «Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча»)

Див.: Гордість індустріального Донбасу [Текст] : 100 років від дня заснування (1896) Маріупольського металургійного комбінату ім. Ілліча // Знаменні і пам'ятні дати Донецької області в 1996 році. – Донецьк, 1995. – С. 63–65.

5 років від часу присвоєння (2016) Маріупольському металургійному комбінату ім. Ілліча (ВАТ «Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча») імені радянського вченого-металурга, директора Інституту чорної металургії УРСР в 1952-1976 роках Зота Ілліча Некрасова

ВЕРЕСЕНЬ

1 - 105 років від часу відкриття (1916) Маріупольського музичного училища Н. І. Макарьської

9 - 90 років від дня народження **Олександра Сергійовича Молчанова** (1931-2010), маріупольського поета, члена літературного об'єднання «Азов'є» (в 70-х роках керував об'єднанням), члена Міжрегіональної спілки письменників України, автора поетичних збірок «Земной путь», «Ностальгия», «Милость» та ін.

9 - 80 років від дня народження **Геннадія Гавриловича Узуна** (1941-2010), заслуженого тренера УРСР з греко-римської боротьби, заслуженого працівника фізичної культури і спорту України, тренера вищої кваліфікаційної категорії, почесного громадянина м. Маріуполь, уродженця с. Візантія (зараз с. Ключове) Володарського (з 2016 р. - Нікольського) району. З 2010 року проводиться Український турнір з греко-римської боротьби пам'яті Геннадія Узуна.

15 - 145 років від часу відкриття (1876) у Маріуполі першої приватної гімназії (засновник Феоктист Хартахай)

20 - 125 років від дня народження **Владислава Миколайовича Кушнарєнка** (1896-1956), генерал-майора, командувача 221-ої Червонопрапорної Маріупольської стрілецької дивізії, яка приймала участь в операції по прориву Міус-фронту, визволенні м. Маріуполя, в боях на річці Молочній і Нікопольському плацдармі

25 - 80 років від дня народження **Галини Михайлівни Захарової** (1941), голови Маріупольського міського історико-просвітницького правозахисного товариства «Меморіал», члена Національної Ради журналістів України, автора книг «Расстрелянное пароходство», «Мариупольская трагедия», «Дело Константина Челпана» та ін., лауреата обласної премії ім. Олексі Тихого, володарки медалі Митрополита Ігнатія від Федерації греків України та ордену Княгині Ольги третього ступеня

26 - 85 років від дня народження **Миколи Семеновича Жихарєва** (1936-1989), маріупольського письменника, автора збірки повістей і оповідань «Азовские перекааты», «Биография подвига», «Низовой ветер» та ін. Уродженець Херсонської області.

28 - 145 років від часу присвоєння (1876) вулицям м. Маріуполя власних офіційних назв

ЖОВТЕНЬ

6 - 110 років від дня народження **Павла Гавриловича Сараваса** (1911-1987), грецького поета-перекладача Приазов'я, автора віршів «Кобзареві», «Лесі Українці», «Добридень, життя!» та ін. Три вірша Павла Сараваса увійшли в українську збірку грецьких поетів України «Від берегів Азову». Народився у с. Малоянисоль (з 1956 р до 1995 р. - Куйбишеве) Володарського (з 2016 р. - Нікольського) району.

7 - 75 років від дня народження **Віталія Антоновича Арабаджи** (1946), маріупольського поета, члена літературного об'єднання «Азов'є», літературного клубу

«Прометей», учасника фестивалю «Книга і преса Маріуполя», автора поетичних збірок «Небо и земля», «Притяжение любви», «Зерно», «Вера, Надежда, Любовь – вернитесь в заблудшие души» тощо. Уродженець м. Маріуполь.

8 - 120 років тому (1901) в Маріуполі почав працювати в якості міського архітектора Віктор Олександрович Нільсен (1871-1949), автор символу Маріуполя – водонапірної вежі і ряду інших споруд

8 - 70 років від дня народження **Валерія Івановича Кіора** (1951), грецького поета Приазов'я, перекладача, члена Національної спілки письменників України, автора книжок «Потерять и найти», «Печальные письма» та публікацій у колективних збірниках. Брав участь у перекладі «Кобзаря» Т. Шевченка мовами греків Приазов'я. Народився у смт Старий Крим поблизу Маріуполя.

10 - 95 років від дня народження **Павла Олександровича Бессонова** (1926-2018), маріупольського поета, прозаїка, члена Міжрегіональної спілки письменників України і Конгресу літераторів України, лауреата літературних премій ім. М. Матусовського, ім. В. Даля, ім. Б. Грінченка, автора книг «Три четверти века», «Свет и тени», «Окраина любви» тощо

10 - 65 років від дня народження **Геннадія Івановича Ковтунова** (1956), легкоатлета (потрійний стрибок), майстра спорту міжнародного класу, члена збірної команди СРСР (1975-1981 рр.), уродженця м. Маріуполь

16 - 85 років від часу встановлення (1936) світового рекорду по виплавці сталі Макаром Мазаєм, сталеваром мартенівського цеху № 2 заводу ім. Ілліча. (ВАТ «Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча»). За 6 год. 50 хв. він зварив плавку в об'ємі 102 т металу.

24 - 25 років від дня відкриття (1996) у Маріуполі, за ініціативи грецької діаспори Приазов'я, консульства Грецької Республіки

25 - 85 років від дня народження **Володимира Костянтиновича Губенка** (1936), інженера-механіка, завідувача кафедри технології міжнародних перевезень і логістики Приазовського державного технічного університету, директора Інституту механіки і транспорту ПДТУ, доктора технічних наук, професора

26 - 105 років від дня народження **Дмитра Якимовича Нестеренка** (1906-1953), Героя Радянського Союзу. Народився у м. Маріуполь.

27 – 80 років від дня народження **Віктора Андрійовича Грамматикова** (1941), відомого маріупольського радіо- і телеведучого, заслуженого журналіста України. Він багато років очолював колектив самого поважного радіо Приазов'я, брав участь у створенні перших в Маріуполі телепрограм, був секретарем Донецької обласної організації Національної спілки журналістів України.

30 - 140 років від дня народження **Даміана Васильовича Шибньова** (1881-1929), художника, викладача, автора картин «Дорические колонны вечером», «Камыш-Бурунский маяк», «Церковь Иоанна Предтечи», «Большая лестница» та ін. Народився у м. Маріуполь.

ЛИСТОПАД

4 - 110 років від дня народження **Володимира Федоровича Карпова** (1911-1987), директора Жданівського заводу важкого машинобудування (ВАТ «Азовмаш», м. Маріуполь) з 1961 по 1980 рік, почесного громадянина м. Маріуполя, уродженця Запорізької області

9 - 100 років від дня народження **Віктора Івановича Чукаріна** (1921-1984), гімнаста, заслуженого майстра спорту СРСР, заслуженого тренера УРСР, абсолютного чемпіона Олімпійських ігор, чемпіона світу, уродженця Донецької області

11 - 125 років від дня народження **Віктора Михайловича Арнаутова** (1896-1979), українського живописця-монументаліста, автора мозаїчного панно «Підкорення космосу», монументального фризів «Від скіфів до зірок космосу» (м. Маріуполь). Народився у с. Успенівка Запорізької обл.

12 - 70 років від дня народження **Тамари Семенівни Легчиліної** (1951), поетеси, лауреата міських пісенних конкурсів, уродженки м. Маріуполь

16 - 120 років від дня народження **Георгія Олександровича Латишева** (1901-1977), військового діяча, генерал-майора, почесного громадянина м. Маріуполь. Його ім'ям названо одну з вулиць Маріуполя.

16 - 90 років від дня народження **Льва Давидовича Яруцького** (1931-2002), маріупольського краєзнавця, журналіста, почесного громадянина Маріуполя, автора книжок «Кальміуська паланка», «Маріупольська мозаїка», «Выдающиеся греки маріупольцы», «Пушкин в Приазовье», «Архип Иванович Куинджи», «Греческая тетрадь» та ін.

Цього місяця виповнюється:

35 років від дня народження **Катерини Геннадіївни Карабєн-Фортун** (1986), маріупольської поетеси, учительки англійської та української мови, члена літературного об'єднання «Азов'є», авторки двох збірок поезії українською мовою «Барви мого серця», «Промінь слова» і однієї збірки прози «Пил, попіл та склянка фіалка»

ГРУДЕНЬ

2 - 95 років від дня народження **Володимира Ілліча Курилова** (1926-1998), Героя Радянського Союзу. Народився у м. Маріуполь. Працював бригадиром вальцетокарної майстерні крупносортового прокатного цеху заводу «Азовсталь».

3 - 75 років від дня народження **Віктора Олександровича Вангельєва** (1946), майстра спорту, заслуженого тренера України з плавання, уродженця м. Маріуполь

6 - 100 років від дня народження **Миколи Семеновича Герасимова** (1911-1960), Героя Радянського Союзу. Після війни жив і працював у Маріуполі.

9 - 115 років від часу виходу (1906) першого номеру нової міської газети «Вестник Мариуполя»

19 - 125 років від дня народження **Сави Миколайовича Коссе** (1896-1988), грецького поета Приазов'я. У 70-80-х роках він був одним з найстаріших членів літературної групи «Азофіко агларь». Вісім творів Сави Миколайовича були надруковані в колективному

збірнику румейських поетів «Від берегів Азова» в перекладі на українську мову Д. Демерджі і А. Папуш і чотири вірші румейською мовою - в збірнику «Пірнешу астру » за 1989 рік. Народився в селі Нова Каракуба (Червона Поляна) Великоновосілківського району Донецької області.

23 - 90 років від дня народження **Олексія Івановича Бочарова** (1931-2002), майстра декоративно-прикладного мистецтва, члена Національної спілки художників України, автора робіт у Маріуполі: «Земля» та «Овен» (кафе «Скіфи»), «Нептун», «Всі прапори до нас у гості» (обидва – кафе «Бриз»), «Посейдон» (готель «Моряк»). Уродженець м. Донецьк.

31 - 30 років від дня виходу (1991) по УТ-2 першої передачі «ТВ Приазов'я»

Довідкове видання

Маріуполь на вітрилах часу-2021
міський хронограф (календар)

Інформаційно-бібліографічні матеріали

Укладач
Гуляєва Ольга Петрівна

Оформлення	Ю. В. Шалаєва
Редагування	В. Ф. Ганжєєва
Відповідальний за випуск	Ю. С. Василенко

